

Název projektu:

Postavení žáků se zdravotním postižením ve skupině intaktních vrstevníků

Specifikace řešitelského týmu

Odpovědný řešitel: Mgr. Jitka Vítová PhDr.

Studenti magisterského studia na PdF UHK: Balcarová Jana

Veronika Linhartová

Celková částka přidělené dotace: 31 000Kč

Stručný popis postupu při řešení projektu

Vytváření sociálních vztahů je jednou z přirozených potřeb každého lidského jedince. V souvislosti s integračním trendem v oblasti vzdělávání dětí se zdravotním postižením vyvstává otázka „úspěšnosti“ začlenění těchto dětí do vrstevnických skupin. Domníváme se, že jedním z aspektů, které je třeba brát v potaz při sledování a hodnocení celého procesu integrace je klima třídy a celé školy. Přičemž na celkové atmosféře třídy i školy se nepodílí pouze intaktní vrstevníci, ale také učitelé, svým přístupem k osobám se zdravotním postižením a názorem na současný integrační trend ve vzdělání, ale pravděpodobně také druh a stupeň zdravotního postižení žáka.

Výsledky zahraničních studií z 90. let (Nabuzoka a Smith, 1993) ukazují, že děti s poruchami učení jsou v třídním kolektivu:

- méně populární,
- mají méně přátel,
- jsou vnímány jako méně kooperující,
- nepatří mezi vůdčí osobnosti třídy,
- nezřídka jsou obětí šikany.

Podobné výsledky nalézáme také v současných studiích, které potvrzují, že vzájemné vztahy mezi vrstevníky jsou subjektivně žáky vnímány jako problematické (Nordstöm, 2011) a že omezení v sociálním prostředí ovlivňuje míru sociálního vyloučení ve škole (Lindsay a Mc Pherson, 2012).

Výzkumné šetření bylo realizováno v období měsíce května a června školního roku 2011/2012 na šesti fakultních základních školách královéhradeckého kraje. Celkem se výzkumného šetření zúčastnilo 285 žáků 5. až 9. ročníků, z nichž bylo 44 individuálně integrovaných: 36 žáků se specifickými poruchami učení, 3 žáci s autismem, 1 nadaná žákyně, 1 žák se zdravotním znevýhodněním, 2 žáci se zdravotním postižením a 1 žák s poruchami chování. Vysoký údaj žáků se specifickými potřebami učení koresponduje se statistickými údaji

z roku 2003, podle kterých 87% všech integrovaných dětí v České republice tvoří právě skupina dětí se specifickými poruchami učení (Michalík, 2005).

Jako výzkumné metody jsme pro analýzu vrstevnických vztahů použili standardizované sociometrické ratingové metody SORAD. Při zpracování jsme k vyhodnocení pozice individuálně integrovaných žáků použili individuálních indexů vlivu a sympatií a grafického znázornění sociogramy. V některých případech jsme měli možnost následné dvouhodinové práce se třídou, během které jsme se žáky diskutovali o dané problematice a realizovali jsme aktivity rozvíjející skupinové uvědomění.

Výzkumné šetření ukázalo, že integrovaní žáci se nachází v dolní polovině vlivu i sympatií ve třídě. Zároveň jsme zjistili, že ne vždy je jako nevlivný a nesympatický považován třídou žák se speciální vzdělávací potřebou. V řadě případů se jedná o žáky, kteří do třídy přišli později nebo se nějakým způsobem odlišují od ostatních spolužáků. Během přímé práce se třídami se nám z pozice lektora potvrdila slova Dopity (2012), který upozorňuje na **formální ne-formálnost**, se kterou se setkáváme ve školní třídě. Zatímco **formální struktura** třídy je jasně daná a relativně čitelná, vytváří se vedle ní také **neformální struktura**, tj. pravidla hry ve třídě, jejichž znalost umožňuje pedagogovi vytvářet ve třídě příznivou atmosféru. Souhlasíme s jeho názorem, že čím si je formální a neformální struktura blíží, tím lépe třída jako skupina funguje a své místo v ní nachází všichni členové.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení

- uveřejnění příspěvku *Postavení žáků se zdravotním postižením ve skupině intaktních vrstevníků* v periodiku Paidagogos je v jednání
- výsledky jsou používány ve výuce předmětu *Integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v MŠ 1, 2, Úvod do speciální pedagogiky, Speciální pedagogika 1, 2*

Přehled realizovaných výdajů:

Stipendium pro studentku	11 000 Kč
Cestovné	1 655 Kč
<u>Spotřební materiál</u>	<u>18 345 Kč</u>
CELKEM	31 000 Kč

Oproti původnímu požadavku byla v průběhu řešení projektu navýšena částka ze strany poskytovatele grantu o 1.000,- Kč (navýšení stipendia pro studentku). V rozpočtu projektu došlo ke změně. Část předpokládaných nákladů (3 345Kč) na cestovné nebyla využita, a proto došlo k jejich převedení na spotřební materiál, tj. toneru a kancelářského papíru.

Povinné přílohy:

- a) kopie výstupu připraveného k publikaci
- b) kopie schválení žádosti o dočerpání finančních prostředků

c) výsledovka z ekonomického informačního systému Magion

Datum: Hradec Králové, 3.1.2013

Podpis odpovědného řešitele